

EELNÕU

VABARIIGI VALITSUS

M Ä Ä R U S

Tallinn

Võhandu jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse looduskaitseseaduse § 10 lõike 1, § 11 lõike 1 ja § 12 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Võhandu jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Võhandu jõe ürgoru maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Võhandu jõe keskjooksu ürgorgu, selle lisaorge, oruveerudel esinevaid liivakivipaljandeid, allikaid, koopaid, ürgorgu ümbritsevaid kultuur- ja loodusmaastikke ning kaitsta ohustatud kaitsealuseid liike ja nende elupaiku;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on jõed ja ojad (3260)³, allikad ja allikasood (7160), liigirikkad aruniidud lubjavaesel mullal (*6270), lamminiidud (6450) ning liivakivipaljandid (8220);

3) liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab II lisas, ning nende elupaiku. Need liigid on harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), kollane kivirik (*Saxifraga hirculus*) ning lisaks kaitstakse II kaitsekategooria liiki jäälindu (*Alcedo atthis*) ja tema elupaika.

(2) Kaitseala maa- ja veeala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele Võhandu jõe ürgoru piiranguvööndisse.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses ettenähtud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Põlva maakonnas Räpina vallas Leevi, Himmiste, Vareste, Viira, Süvahavva, Sarvemäe, Haavapää ja Vinso külas.

(2) Kaitseala välis- ja vööndi piir on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas⁵ on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndi piiri kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk

KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, püüda kala, pidada jahti ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

(3) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel, jalgrattaga ka radadel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud üksnes järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sealhulgas põllu- ja metsamajandustöödel ning õuemaal.

(4) Kaitsealal on lubatud:

- 1) majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi;
- 2) telkimine;
- 3) lõkke tegemine kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud, õuemaal ning kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, muul juhul kaitseala valitseja nõusolekul;
- 4) ujuvvahendiga sõitmine;
- 5) karjaaia rajamine ning õuealal ja olemasoleval hoonestusalal ehitisealuse pinnaga 0–20 ruutmeetrit ja kuni viis meetrit kõrge ehitise püstitamine.

(5) Kaitseala valitseja nõusolekul on kaitsealal lubatud:

- 1) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud hoonete püstitamine ajaloolisel metsamaal;
- 2) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;

3) uue maaparandussüsteemi rajamine.

§ 6. Metsa majandamine

(1) Kaitseala valitseja nõusolekul on kaitsealal lubatud, välja arvatud järskuldel nõlvadel, paljanditel ja neile lähemal kui kümme meetrit ning allikate veepiirist 20 meetri kaugusel:

- 1) turberaie, välja arvatud veerraie, langi pindalaga kuni kaks hektarit;
- 2) lageraie hall-lepikutes langi pindalaga kuni üks hektar, muudes puistutes langi pindalaga kuni 0,5 hektarit.

(2) Uuendusraiete korral peab puistu peapuuliigi keskmine vanus olema võrdne või suurem männienamusega puistutes 100 aastat, kuuseenamusega puistutes 90 aastat, kase- ja haavaenamusega puistutes 70 aastat. Säte ei kehti esimese põlvkonna kuusikutes, kui kuuse koosseisukordaja on suurem kui 94%.

(3) Elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamiseks tuleb raiel, välja arvatud hall-lepikus, ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 40 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi, mis ei kuulu koristamisele ja jäävad metsa alatiseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

(4) Kaitsealal on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

§ 7. Vajalik tegevus

(1) Kaitsealal on maastikuvaadete avamiseks ja säilimiseks vajalik puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või raadamine.

(2) Poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik rohu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või raadamine.

§ 8. Keelatud tegevus

(1) Kaitsealal on keelatud:

- 1) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud põllu- ja õuemaal;
- 4) liivakivipaljandite ja koobaste kahjustamine.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) lubada ehitada ehitusteatisel kohustusega või ehitusloa kohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada paadisilda;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;

- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
- 8) jahiulukeid lisasõõta.

§ 9. Tegevuse koostöölastamine

(1) Kaitseala valitseja ei koostöölasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga koostöölastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

5. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 10. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 11. Määruste muutmine

(1) Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. veebruari 1964. a määrus nr 56 „Maastikuliste kaitsealade, objektide ja dekoratiivsete taimeliikide riikliku kaitse alla võtmise kohta” lisa nr 2 „Riikliku maastikulise keeluala „Võhandu jõe ürgorg” piiride kirjeldus”, millega võeti kaitse alla Võhandu jõe ürgorg, tunnistatakse kehtetuks.

(2) Eesti NSV Ministrite Nõukogu metsamajanduse ja looduskaitse peavalitsuse juhataja 14. veebruari 1964. a käskkirja nr 33 „Maastikuliste keelualade moodustamisest, üksikobjektide ja dekoratiivsete taimeliikide riikliku kaitse alla võtmisest” lisa 2 „Riikliku maastikulise keeluala „Võhandu jõe ürgorg” kaitse korraldamise eeskiri” tunnistatakse kehtetuks.

(3) Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2005. a määruse nr 183 „Hoiualade kaitse alla võtmine Põlva maakonnas” lisas esitatud kaart „Palomõisa oja” asendatakse käesoleva määruse lisas esitatud kaardiga „Palomõisa oja hoiuala”.

§ 12. Menetluse läbiviimine

Määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 28. juuni 2021. a käskkirjaga nr 1-2/21/295 algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos läbiviidud ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 13. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse

seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

² Kaitseala on moodustatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. veebruari 1964. a määrusega nr 56 maastikulise keeluala „Võhandu jõe ürgorg” piiride kehtestamisega. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktist 507 hõlmab kaitseala Võhandu jõe ürgoru loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välis- ja vööndi piir on kantud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Kliimaministeeriumis, keskkonnaportaalis (keskkonnaportal.ee) ja maainfosüsteemis (maarium.ee).

⁵ Seletuskirjaga saab tutvuda Kliimaministeeriumi veebilehel kliimaministeerium.ee.

Kristen Michal

Peaminister

Andres Sutt

Energeetika- ja keskkonnaminister

Keit Kasemets

Riigisekretär

Lisa 1. Võhandu jõe ürgoru maastikukaitseala

Lisa 2. Palomõisa oja hoiuala